

ВУЛИЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ПРОЯВИ

STREET CRIME IN UKRAINE AS AN OBJECT OF CRIMINOLOGICAL RESEARCH: THE CONCEPT AND BASIC SIGNS

Беліков К.А., здобувач кафедри
кримінально-правових дисциплін та судових експертиз

Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України

У статті визначено поняття вуличної злочинності. Наголошено, що під час дослідження вуличної злочинності слід використовувати кримінологічну парадигму, відповідно до якої злочинність слід розглядати як масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики.

Робиться висновок, що вуличний простір – це відкрита та вільна для доступу населення частина території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь. У зв'язку з цим під злочинном, вчиненим у межах вуличного простору, слід розуміти передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння, вчинене суб'єктом злочину на відкритій та вільній для доступу населення частині території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь.

Доведено, що вулична злочинність являє собою масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики, що проявляється у вчиненні відносно однорідних суспільно-небезпечних кримінально караних діянь на відкритій та вільній для доступу населення частині території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь.

Обґрунтовано, що проявами вуличної злочинності є такі злочини: умисне вбивство, тілесне ушкодження, побої та мордування, зґвалтування, крадіжка, грабiж, розбій, шахрайство, порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, незаконне заволодіння транспортним засобом, хуліганство, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів, незаконне публічне вживання наркотичних засобів.

Ключові слова: злочинність, вулиця, кримінальна практика, кримінологічне дослідження, поняття, прояв.

The article defines the concept of street crime. It is noted that in the study of street crime, the criminological paradigm should be used, according to which crime should be considered as a massive destructive phenomenon, a kind of illegal social practice.

It is concluded that the street space is an open and free for access to the present part of the territory of a local point outside the boundaries of residential premises, the territory of enterprises, institutions, organizations and private estates. In connection with this crime committed within the limits of street space, one should understand the socially dangerous guilty act provided for by the Criminal Code of Ukraine committed by the subject of the crime at open and free for access to the present territory outside the borders of residential premises, territories of enterprises, institutions, organizations and private possessions.

It is proved that street crime is a mass destructive phenomenon, a form of illegal social practice, manifested in the commission of relatively uniform socially dangerous criminally punishable acts at open and free access to the territory of a non-residential area outside the boundaries of residential premises, the territory of enterprises, institutions, organizations and private possessions.

It is substantiated that there are such crimes as manifestations of street crime: premeditated murder, bodily harm, beatings and torture, rape, theft, robbery, fraud, violation of traffic safety rules or the use of vehicles by persons driving vehicles, illegal seizure of a vehicle, hooliganism, illegal production, manufacture, purchase, storage, transportation, transfer or sale of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues, illegal production, manufacture, purchase, storage, transportation or shipment of narcotic drugs, psychotropic substances or their equivalent, without intent to sell, illegal manufacture, production, acquisition, storage, transportation or shipment of precursors, illegal public consumption of narcotic drugs.

Key words: crime, street, criminal practice, criminological research, concept, manifestation.

Запобігання злочинності завжди є актуальним напрямом наукових та науково-прикладних досліджень. Окремі питання запобігання суспільно-небезпечним діянням стають рудиментарними у зв'язку зі зміною суспільних відносин, трансформацією соціально-політичного устрою держави (як, наприклад, спекуляція). Однак, залишаються й «одвічні» теми, які завжди є актуальними, потребують свого науково-практичного забезпечення у будь-які часи. Одним із таких напрямів наукових досліджень є проблематика запобігання вуличній злочинності, оскільки злочини вчиняються завжди, а вуличні злочини є особливим сегментом у структурі злочинності, в деяких випадках вулична злочинність може характеризуватись як системна соціально небезпечна практика, як форма прояву певного сегменту злочинної субкультури.

За часи незалежності України неодноразово наголошувалось на необхідності запобігання, профілактики, протидії вуличній злочинності. Окремими наказами МВС України оголошувались роки профілактики вуличної злочинності. Однак, незважаючи на вжиті заходи, сьогодні ми маємо говорити про подальше поглиблене розроблення

цього питання, про впровадження якнайкращих зарубіжних практик у сфері протидії злочинності.

Протидія злочинності на вулицях та в інших публічних місцях визнається одним зі стратегічних завдань для більшості країн світу. За результатами проведених соціологічних досліджень 75 % громадян визнають існування в їхньому населеному пункті місць, де небезпека стати жертвою кримінального насильства найбільш висока. Найчастіше такими є вулиці, прибудинкові території, зупинки транспорту тощо [24, с. 300–301]. Як зазначає голова Національної поліції України Ігор Клименко – «Завдання номер один – покращення стану реагування на повідомлення про вчинення злочинів та правопорушень. Наступний напрям роботи – профілактика злочинності, передусім її вуличним проявам, а також покращення ефективності в забезпеченні безпеки дорожнього руху» [14]. З метою належного науково-практичного забезпечення запобігання зазначеному виду злочинності насамперед потребують з'ясування теоретичні засади вуличної злочинності (поняття, ознаки, сутнісні характеристики).

Необхідно відзначити, що в законодавчих актах ми не знайдемо офіційного визначення терміна «вулична злочинність». Однак у кримінологічній науці виокремлюється зазначений вид злочинів, оскільки: вони викликають підвищену негативну реакцію населення і посилюють психологічне напруження в певному районі, регіоні, країні загалом; облік і дослідження показників цих злочинів дають змогу оцінити ефективність діяльності окремих правоохоронних органів, а також відповідних громадських формувань [2].

У кримінологічній літературі різним аспектам, що стосуються проблем запобігання вуличної злочинності, приділяли увагу Ю.М. Антонян, О.М. Бандурка, Ю.В. Баулін, В.М. Бесчастний, Б.М. Головкін, В.В. Голіна, В.К. Гришук, А.І. Долгова, І.М. Даньшин, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, І.І. Карпець, О.М. Костенко, В.М. Кудрявцев, І.П. Лановенко, В.В. Лунєв, П.П. Михайленко, А.В. Півень, В.Я. Тацій, В.П. Тихий, В.І. Шакун та деякі інші вчені. Однак і дотепер у вітчизняній кримінологічній науці питання вуличної злочинності залишаються малодослідженими.

Метою запропонованої статті є характеристика вуличної злочинності як об'єкта кримінологічного дослідження. Для досягнення поставленої мети нам необхідно розв'язати низку завдань. Перше – обрати необхідну концепцію розуміння злочинності, друге – визначитись із кримінологічною категорією «вулиця», третє – визначити найбільш характерні злочини, що вчиняються в умовах вулиці або «на вулиці», що змістовно наповнюють кримінологічну категорію «вулична злочинність».

У кримінологічній науці злочинність визначається як негативне соціальне, історично мінливе явище, що полягає у скоєнні частиною членів суспільства вчинків, які заподіюють шкоду іншим членам суспільства або суспільству в цілому, відповідальність за які передбачена кримінально-правовими нормами [18, с. 51]. З точки зору В.М. Кудрявцева, злочинність – це негативне соціально-правове явище, що має свої закономірності, кількісні та якісні характеристики, яке зумовлює негативні для суспільства, людей наслідки і яке потребує специфічних державних та громадських заходів контролю за ним [15, с. 12]. О.І. Александров вважає, що злочинність – це масове вирішення людьми своїх проблем із порушенням кримінальної заборони [1, с. 93]. Е.О. Дідоренко та Б.Г. Розовський під злочинністю пропонують розуміти стан, акумульовану негативну енергію, яка вже реалізована чи за певного перебігу обставин може бути реалізована у кримінальному діянні; форму суспільної чи групової ідеології значного контингенту осіб [16, с. 67]. Слід підтримати тих учених, які зазначають, що саме злочинна ідеологія зумовлює наявність вторинної спільності (колективу) людей, яка має подібні для цього колективу риси культури, невластиві суспільству в цілому [19, с. 118]. На думку розробників цього підходу, злочинність є явищем, межі якого визначаються не тільки і не стільки кримінальним законом, скільки суспільною практикою та її реальною суспільною небезпечністю [25, с. 6]. В обранні концепції злочинності необхідно враховувати, що місце вчинення злочину впливає на формування мотивів злочинної поведінки та зумовлює особливості побудови запобіжної діяльності правоохоронних органів та громадськості.

Стає зрозумілим, що в кримінологічній науці існують різні концепції визначення злочинності. В.В. Голіна та Н.В. Сметаніна основні визначення злочинності згрупували в декілька напрямів: перший – сумарно-статистичний (або соціально-статистичний), що будується на радянській доктрині – це увлєння про злочинність як про відносно масове, історично мінливе, соціальне явище, що представляє собою сукупність злочинів, учинених на певній території і в певний проміжок часу; другий – новітній (або соціально-практичний чи соціально-активний (діяльнісний)), що представляє злочинність як кримінальну

активність частини членів суспільства (теорія кримінальної активності), як предметну діяльність, соціальну практику (інституціональна теорія криміналізації суспільства), як прояв криміногенного потенціалу суспільства, як масовий прояв деструктивності у поведінці людей, як форму соціальної адаптації [7, с. 29–30].

Виходячи з предмету нашого дослідження, злочинність слід розглядати як масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики, яка може бути названа кримінальною практикою. Кримінальні практики посягають на базові суспільні відносини і систему чинних соціальних інститутів, загальноприйнятих моральних та етичних стандартів людського співжиття [9, с. 10]. Зазначена кримінальна практика проявляється як явище у виді множинності злочинів і осіб, котрі їх вчинили, у визначеному просторово-часовому проміжку і підлягає кількісно-якісному виміру [7, с. 31]. Феноменологія «вуличної» злочинності полягає у визначенні детерміністичної ролі вулиці як самостійного інституту в системі причин та умов загальнокримінальної злочинності. На сьогодні є всі підстави визнати інституціоналізацію «вуличної» злочинності [8, с. 93].

Вибраний нами підхід до визначення злочинності дозволяє розглядати злочинність як «складне соціальне явище, причини й умови якого пов'язані як із генетичними схильностями людей до відхиленої, в тому числі злочинної поведінки, так і з вадами та недосконалістю самого суспільства й ступенем його здатності формувати правослухняну людину» (В.В. Голіна) [6, с. 146].

На законодавчому рівні відсутнє однозначне визначення вулиці. Згідно з тлумачними словниками української мови, вулиця – це: 1) обмежений двома рядами будинків простір для їзди та ходіння; 2) місце надворі, де молодь збирається на гулянку [5]; 3) місце поза приміщенням, під відкритим небом [4].

Згідно зі ст. 21 Закону України «Про дорожній рух», «автомобільна дорога, вулиця являє собою частину території, в тому числі в населеному пункті, призначену для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розміщеними на ній спорудами» [11]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про автомобільні дороги», вулиця – це автомобільна дорога, призначена для руху транспорту і пішоходів, прокладання наземних і підземних інженерних мереж у межах населених пунктів [10]. У Правилах дорожнього руху передбачено, що автомобільна дорога, вулиця (дорога) – це частина території, зокрема в населеному пункті, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів та обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій) [22]. В окремих нормативно-правових актах вулиці та громадські місця використовуються як різні поняття [20].

Як передбачається Положенням «Про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань», із загальної кількості кримінальних правопорушень, учинених у громадських місцях, виділяються вуличні. Вулицею вважається відкрита частина території міста чи населеного пункту (крім приміщень та будівель), на якій перебувають громадяни, рухається транспорт і до якої є вільний доступ у будь-яку пору року та час доби. Також вулицею вважається проїжджа частина дороги, у тому числі автомагістралі, тротуари, площі, проспекти, бульвари, набережні, мости, шляхопроводи, естакади, проїзди, зупинки громадського транспорту, парки, сквери, провулки, завулки, двори, за винятком приватних домоволодінь, включаючи зелені насадження та елементи благоустрою. Крім того, до кримінальних правопорушень, що вчинені в умовах вулиці, належать: крадіжки з ресторанів, кафе, закладів громадського харчування, магазинів, кіосків, транспортних засобів, інших об'єктів, якщо проникнення в них

здійснено безпосередньо з вулиці; незаконне заволодіння транспортним засобом, якщо він знаходився на вулиці, біля будинків, на стоянках, які не охороняються.

Вчені також вкладають різний зміст у визначення поняття «вулиця», або місця вчинення вуличних злочинів. З точки зору В.В. Василевича, місцями вчинення вуличних злочинів є безлюдні, недостатньо освітлені райони, що не охороняються, або навпаки – місця масового скупчення людей на ринках, привокзальних майданах, парках, скверах, поблизу ресторанів та кав'ярень, на зупинках та в салонах міського транспорту [3]. А.В. Півень стверджує, що вулиця – це вільна для доступу, включена в інфраструктуру населеного пункту територія, яка характеризується тимчасовою та просторовою нерівномірністю соціального контролю і переважно анонімністю поведінки [21, с. 30].

У науці існують і деталізовані визначення місць учинення вуличних злочинів. Ю.В. Александров зазначає, що до вуличних злочинів належать, зокрема, такі кримінальні вияви: а) злочини, скоєні на вулицях, майданах, проспектах, бульварях, набережних, мостах, шляхопроводах, естакадах, зупинках громадського транспорту, в парках, скверах, провулках, проїздах, завулках, дворах (за винятком індивідуальних садиб), що знаходяться у межах населеного пункту; б) крадіжки з ресторанів, кав'ярень, закладів громадського харчування, кіосків, транспортних засобів тощо, якщо злочинці проникають на ці об'єкти з вулиці; в) викрадення автотранспорту, що знаходився на вулиці, поблизу будинків, на стоянках, які не охороняються [2].

Однак навряд чи доцільною є деталізація місць учинення вуличних злочинів, оскільки всі без виключення місця навряд чи можна передбачити або перерахувати. У зв'язку з цим більш обґрунтованим вбачається дослідницький підхід, який підкреслює відкритий характер місця вчинення вуличного злочину, використовуючи категорію «вуличний простір» [21, с. 24]. За справедливим твердженням Б.М. Головкина, вулиця – це соціальний простір, у межах якого складаються і діють наблизені до кримінальних цінності, традиції і звичаї, правила поведінки та взаємовідносини між людьми. Вулиця – це, так би мовити, природна і антропогенна стихія «вживання» сильнішого серед людей, які тут опинилися, що знімає всі моральні бар'єри та нівелює правила великого суспільства. За своєю природою вулиця – апріорі агресивне середовище. До неї краще і швидше адаптується той, хто тримається «своєї зграї», брутально відстоює власну фізичну перевагу серед рівних, карає ближнього за найменшу провину, нападає першим на чужаків, відбирає у фізично слабкіших, виявляє надмірну агресію і жорстокість до оточуючих [8, с. 94].

Отже, під вуличним простором слід розуміти відкриту та вільну для доступу населення частину території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь. У зв'язку з цим злочиним, вчиненим у межах вуличного простору, слід вважати передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння, вчинене суб'єктом злочину на відкритій та вільній для доступу населення частині території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь.

Щодо вуличної злочинності, то вона являє собою елемент системи злочинності, але вона є також самостійною системою зі своїми зв'язками (чи підсистемою загальної злочинності) [21, с. 26]. Є.С. Заремба визначає вуличну злочинність як сукупність злочинів, які вчинено на вільній для доступу території (поза територією приватних володінь), які пов'язані з порушенням громадського порядку та громадської безпеки на вулицях населеного пункту [12, с. 10]. Запропоноване визначення викликає декілька заперечень. Насамперед це пов'язано з тим, що злочинність розглядається як «сукупність злочинів», що не надає можливості розглянути її як системне явище,

якому властиві внутрішні закономірні процеси, пов'язані з деструктивним впливом на суспільні відносини. Друге принципове зауваження полягає в тому, що вченим виокремлюються ті злочини, які порушують громадський порядок та громадську безпеку, що, виходячи з об'єкта злочину, обмежує розгляд вуличної злочинності, виключаючи з її предметного кола злочини проти власності, проти здоров'я населення, проти життя та здоров'я людини тощо. У разі широкого тлумачення громадського порядку та громадської безпеки їх слід ототожнювати з правопорядком, що загалом можна ототожнити із загальним об'єктом кримінально-правової охорони.

У кримінологічній науці існують доволі спрощені визначення вуличної злочинності. Так, В.В. Василевич вуличною злочинністю пропонує розуміти сукупність злочинів, учинених поза межами житлових і службових приміщень [3]. Ю.В. Александров вуличною злочинністю пропонував розуміти сукупність злочинів, скоєних протягом певного проміжку часу на певній території міста чи іншого населеного пункту, що співвідноситься з поняттям «вулиця» [2]. Хоча вчений робив певне застереження, а саме: «вулична злочинність не обмежується кримінально караними діяннями безпосередньо на вулиці. Вона охоплює і злочини, скоєні в інших громадських місцях» [2].

У зв'язку із зазначеним вуличну злочинність пропонуємо розглядати як масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики, що проявляється у вчиненні відносно однорідних суспільно-небезпечних кримінально караних діянь на відкритій та вільній для доступу населення частині території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь.

Які ж види однорідних суспільно-небезпечних кримінально караних діянь слід віднести до проявів вуличної злочинності? Окремі вчені виокремлюють крадіжки, грабежі та хуліганство як найбільш розповсюджені види вуличних злочинів [12, с. 12]. За даними О.Г. Кулика, до злочинів, учинених у громадських місцях (вулицях), відносяться крадіжка, грабіж, хуліганство, незаконне заволодіння транспортним засобом, розбій, порушення правил безпеки руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, умисні тяжкі тілесні ушкодження, умисні вбивства [17, с. 33]. В.В. Василевич до видів вуличних злочинів відносить терористичні акти, масові заворушення, умисні вбивства, тілесні ушкодження, звалтування, хуліганство, крадіжки, грабежі, розбійні та бандитські напади тощо [3]. Наведений ученим перелік вуличних злочинів не повною мірою відповідає концепції «умов вулиці». Будь-який злочин може вчинитись на вулиці, в тому числі отримання неправомірної вигоди, зловживання владою, вимагання тощо. Однак за філософією, яка об'єднує осіб, що вчинюють вуличні злочини, їх навряд чи можна віднести до цієї категорії. У зв'язку з цим масові заворушення, бандитські напади не слід відносити до видів вуличної злочинності. Саме в цьому контексті слід говорити про «кримінологічну однорідність» вуличних злочинів, яка «свідчить про відносну самостійність та масовість вуличної злочинності» [21, с. 30].

До вуличних злочинів слід віднести: умисне вбивство (ст. 115 КК України), тілесні ушкодження різного ступеню тяжкості, побой та мордування (ст.ст. 121, 122, 125, 126 КК України), звалтування (ст. 152 КК України), крадіжку (ст. 185 КК України), грабіж (ст. 186 КК України), розбій (ст. 187 КК України), шахрайство (ст. 190 КК України), порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України), незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України), хуліганство (ст. 296 КК України), незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК України), незаконне виробництво, виготовлення, придбання,

зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України), незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК України), незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК України).

Аналізом кримінальної статистики [23], проведеними науковими дослідженнями встановлено таку структуру вуличних злочинів [24, с. 301]: крадіжки (50%), грабежі (20,4%), незаконне заволодіння транспортними засобами (5,3%), порушення правил безпеки дорожнього руху (4,4%), хуліганства (2,9%), тілесні ушкодження, побої та мордування (2,5%), злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів (2,3%), розбої (2%), шахрайства (1,2%), вбивства (0,4%), згвалтування (0,05%).

Незважаючи на те, що вбивства та згвалтування посідають невелику частку в структурі вуличної злочинності (разом 0,45%), їх включено до структури вуличної злочинності через те, що, порівнюючи із загальною кількістю цих злочинів, що вчиняються в Україні, 5,8% вбивств та 21,3% згвалтувань вчиняється на вулицях.

Таким чином, можемо дійти наступних висновків. Під час дослідження вуличної злочинності слід використовувати інституціональну парадигму, відповідно до якої злочинність слід розглядати як масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики.

Вуличний простір – це відкрита та вільна для доступу населення частина території населеного пункту поза меж-

ами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь. У зв'язку з цим злочинном, вчиненим у межах вуличного простору, слід розуміти передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння, вчинене суб'єктом злочину на відкритій та вільній для доступу населення частині території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь.

Вулична злочинність – це масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики, що проявляється у вчиненні відносно однорідних суспільно-небезпечних кримінально караних діянь на відкритій та вільній для доступу населення частині території населеного пункту поза межами житлових приміщень, території підприємств, установ, організацій та приватних володінь.

Проявами вуличної злочинності є такі злочини: умисне вбивство, тілесне ушкодження, побої та мордування, згвалтування, крадіжка, грабіж, розбій, шахрайство, порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, незаконне заволодіння транспортним засобом, хуліганство, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів, незаконне публічне вживання наркотичних засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александров А.И. Уголовная политика и уголовный процесс в российской государственности: история, современность, перспективы, проблемы : монография ; под ред. В.З. Лукашевича. Санкт-Петербург : Изд-во С.-Петербург. гос. ун-та, 2003. 559 с.
2. Александров Ю.В. Вулична злочинність. Юридична енциклопедія : в 6 т. ; редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : «Укр. енцикл.», 1998. Т. 1: А–Г. URL: http://leksika.com.ua/11691118/legal/vulichna_zlochinnist
3. Василевич В.В. Вулична злочинність. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=30103
4. Вулиця. Словник української мови online. Томи 1-9. URL: <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=16965&page=568>
5. Вулиця. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. URL: <http://www.inmo.org.ua/sum.html>
6. Голіна В.В. Кримінологічна профілактика злочинності: поняття, специфіка, структура, об'єкт запобіжного впливу. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 130. С. 145–154.
7. Голіна В.В., Сметаніна Н.В. Злочинність і системний підхід. *Системний підхід у дослідженні злочинності* : матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 21 черв. 2013 р. Харків, 2013. С. 28–38.
8. Головкін Б.М. Злочинність на вулицях та в інших громадських місцях. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2013. Вип. 26. С. 87–98.
9. Дрьомін В.М. Інституціональна теорія злочинності та криміналізації суспільства : дис. ... на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Одеса : Одеська національна юридична академія, 2010. 422 с.
10. Закон України «Про автомобільні дороги». *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 51. Ст. 556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15>
11. Закон України «Про дорожній рух». *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
12. Заремба Е.С. Криминологическая характеристика уличной преступности (по материалам Тюменской области) : дисс. ... на соискание ученой степени кандидата юридических наук : 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». Тюмень : Тюменский юридический институт Министерства внутренних дел Российской Федерации, 2011. 202 с.
13. Заремба Е.С. Криминологическая характеристика уличной преступности (по материалам Тюменской области) : автореф. дисс. ... на соискание ученой степени кандидата юридических наук : 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». Тюмень, Тюменский юридический институт Министерства внутренних дел Российской Федерации, 2011. 20 с.
14. Клименко назвав завдання №1 на посаді глави Нацполіції. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2787262-klimenko-nazvav-zavdannia-1-na-posadi-glavi-nacpolicii.html>
15. Криминологія : учебник / под. ред. В.Н. Кудрявцева, В.Е. Эминова. 3-е изд, перераб. и дополн. Москва : Юрист, 2004. 734 с.
16. Криминологія: приглашение к дискуссии : монография / авт. кол: О.В. Баляба и др. Луганск : РИО ЛИВД, 2000. 318 с.
17. Кулик О.Г. Злочинність в Україні на початку XXI століття : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 272 с.
18. Курс криминології: Загальна частина : підручник : у 2 кн. / О.М. Джужа та ін. ; за заг. ред. О.М. Джужі. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
19. Назимко Є.С. Депеналізація як елемент пенальної політики України : дис. ... на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. Донецьк : Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 2011. 254 с.
20. Наказ Міністерства оборони України від 10.10.2016 р. № 515 «Про затвердження Інструкції про організації патрульно-постової служби Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1429-16/ed20161010#n17>
21. Півень А.В. Криминологічна характеристика та профілактика вуличної насильницької злочинності : дис. ... на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2013. 253 с.
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Правила дорожнього руху» від 10 жовтня 2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
23. Статистична інформація Генеральної прокуратури України. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>
24. Тітуніна К.В., Кириленко Ф.О. Аналіз злочинів, скоєних у громадських місцях. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2017. № 2. С. 300–309.
25. Шестаков Д.А. Введение в криминологию закона. Санкт-Петербург : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2011. 75 с.